

Sammanfattning

Utredningen om en utökad rätt till fritidshem (U 2021:05) överlämnar härmed sitt betänkande *Allmänt fritidshem och fler barns tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid*, SOU 2022:61.

Utredningens uppdrag har varit att analysera och ta ställning till om rätten att delta i utbildning i fritidshem bör utökas till att omfatta fler elever. Det övergripande syftet med utredningens förslag ska enligt direktivet vara att ge fler elever möjlighet att stimuleras i sin utveckling och sitt lärande och bidra till en meningsfull fritid. Utredningen har enligt direktivet bland annat haft i uppdrag att:

- analysera och ta ställning till om rätten att delta i utbildningen i fritidshem bör utökas till att omfatta fler elever,
- analysera och ta ställning till om, och i så fall hur, en utökad rätt att delta i utbildningen i fritidshem i första hand bör inriktas mot elever i områden med socioekonomiska utmaningar,
- kartlägga hur kompetensförsörjningen i fritidshem påverkas av ett ökat deltagande och analysera hur kompetensförsörjningen kan säkerställas,
- föreslå åtgärder för att öka deltagandet i fritidshemmets utbildning, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Nedan följer en sammanfattning av de förslag och bedömningar som ges i betänkandet.

Fritidshem viktiga för barn, familjer och samhälle

Fritidshemmet har varit föremål för flera stora förändringar sedan ansvaret för fritidshemsverksamheten 1996 överfördes från Socialdepartementet och Socialstyrelsen till Utbildningsdepartementet och Skolverket. Fritidshemmet har sedan dess ingått i tre större reformer, 2000-talets reform om maxtaxa, vilken syftade till att tillgängliggöra förskolan och fritidshemmen för fler barn, samt ny reglering och legitimationsreform. Från att ha reglerats tillsammans med förskolan och pedagogisk omsorg fick fritidshemmet i 2010 års skollag ett kapitel, 14 kap., som reglerar fritidshemmets uppdrag. Under senare år har fritidshemmet fått en egen läroplansdel i respektive läroplan för grundskolan, sameskolan och specialskolan, med syfte att tydliggöra verksamhetens syfte och innehållet i undervisningen. Läroplanerna synliggör också att begreppet undervisning ska ges en vid tolkning i fritidshemmet där omsorg, utveckling och lärande utgör en helhet. Ansvaret för undervisningen har läraren i fritidshem, detta förtydligades genom legitimationsreformen.

Utredningen konstaterar, likt den förra fritidshemsutredningen (SOU 2020:34) att fritidshemmet har ett viktigt uppdrag. Fritidshemmet ska komplettera skolan och har i likhet med denna ett kompensatoriskt uppdrag. Fritidshemmet har fått ett stärkt pedagogiskt uppdrag och har därmed fått tydligare pedagogisk betydelse för elevens utveckling och lärande. Samtidigt är rätten till utbildning i fritidshem fortfarande, genom nuvarande lagstiftning, villkorad av föräldrars sysselsättning. Det är framför allt barn vars föräldrar arbetar eller studerar som i dag går i fritidshemmet. Det innebär att de barn som kanske mest skulle gynnas av fritidshemmets utbildning deltar i långt mindre utsträckning. En del kommuner erbjuder någon form av utökad rätt till fritidshem, men det är långt ifrån alla kommuner som gör det. Den nuvarande regleringen innebär att barn med exempelvis arbetslösa eller långtidssjukskrivna föräldrar, och barn som i övrigt växer upp i familjer med sämre socioekonomiska förutsättningar kan hamna utanför den undervisning och sociala sfär som fritidshemmet erbjuder, under hela eller stora delar av sin skolgång. Liksom de barn som på grund av geografiska avstånd inte kan delta i fritidshemmets utbildning, till exempel genom att vara beroende av skolskjuts vid skoldagens slut.

Utgångspunkten i denna utredning är barnens bästa. De förslag som läggs fram i betänkandet syftar till att fler barn ska ges rätt att delta i fritidshemmets utbildning och få tillgång till en meningsfull fritid, utveckling och lärande. Förslagen syftar också till att skapa mer jämlika villkor för barn och elever i Sverige genom att ge fler barn tillgång till utbildningen i fritidshem. Det blir bland annat ett led i att minska klyftor mellan barn på grund av deras olika förutsättningar i levnadsvillkor. Fritidshemmet kan därmed i högre utsträckning vara en viktig resurs för barn som växer upp med sämre socioekonomiska förutsättningar, såväl som för alla barn.

Allmänt fritidshem och stärkt rätt till fritidshem införs

Utredningen föreslår att en utökad rätt till fritidshem ska utformas som ett avgiftsfritt allmänt fritidshem för alla 6–9-åringar. Dessutom ska 6–12-åringar kunna erbjudas fritidshem eller öppen fritidsverksamhet eller mer tid i dessa två verksamheter mot bakgrund av barnets levnadsvillkor.

Avgiftsfritt allmänt fritidshem för elever i förskoleklass och årskurs 1–3

Utredningen föreslår att alla elever i förskoleklass, grundskola, grundskolsärskola, specialskola och sameskolan samt särskilda utbildningsformer i vilka skolplikt kan fullgöras ska till och med vårterminen det år eleven fyller 10 år erbjudas allmänt fritidshem utan avgift. Utgångspunkten i betänkandet har varit barnets bästa. Den nya regleringen innebär att alla barn får tillgång till fritidshemmets utbildning. Därmed tillgängliggörs fritidshemmet även för barn till vårdnadshavare som till exempel är arbetslösa, föräldralediga, långtidssjukskrivna, deltar i arbetsmarknadsåtgärder, uppbär försörjningsstöd eller är pensionärer.

Utredningens förslag innebär att elever ska erbjudas utbildning i fritidshem under minst 490 timmar om året till och med vårterminen det år eleven fyller 9 år. Från och med höstterminen det år de fyller 9 år till och med vårterminen det år de fyller 10 år ska fritidshem erbjudas under minst 295 timmar om året. Båda tidsomfattningarna inkluderar 100 timmar, som i huvudsak bör förläggas under loven.

Utbildningen kan därmed även ges under lov till barn som kan ha särskild nytta av fritidshemmet, som till exempel växer upp i otrygga familjesituationer eller miljöer där de kan riskera än större utsatthet under lov. Möjligheter till en meningsfull fritid och rekreation kan också ha särskilt stor betydelse för barn i familjer där kostnader för fritidsaktiviteter utgör ett hinder för att medverka.

Allmänt fritidshem för barn i åldern 6–9 föreslås bli avgiftsfritt och avgift får bara avse den del av utbildningen som, beroende på ålder, överstiger 490 eller 295 timmar om året. Det finns inget hinder för kommuner och andra skolhuvudmän att utöka den avgiftsfria tiden till fler timmar. Avgiftsfriheten innebär att även barn som lever i miljöer med sämre förutsättningar och till exempel har vårdnadshavare som har låg förvärvsinkomst, får försörjningsstöd eller är långtidssjukskrivna får möjlighet att delta i fritidshemmets utbildning.

Verksamheten ska även i fortsättning vara obligatorisk för kommunen att anordna, men frivillig för eleven att delta i (se 6.5).

Levnadsvillkor som ytterligare grund för utökat behov av fritidshem

Som en ytterligare åtgärd för en stärkt rätt till fritidshem införs ännu en grund för erbjudande av fritidshem för elever som behöver stöd i sin utveckling i form av utbildning i fritidshem. Redan i dag ska fritidshem erbjudas elever om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver stöd i sin utveckling i form av fritidshem. Ett helt nytt rekvirit förs in i skollagen, *levnadsvillkor*, som gör att nämnda bestämmelse blir mer ändamålsenlig med hänsyn till de omständigheter som i dag råder. Levnadsvillkor kan förklaras som de omständigheter i miljön och de förutsättningar som ett barn växer upp och lever i och med. Levnadsvillkor kan fånga in de behov som ett barns sammanhang utgör, och också utgöra ett stöd för huvudmän och rektorer som ser behov av att ge en grupp elever rätt till fritidshem – med anledning av de levnadsvillkor som råder i ett bostadsområde eller som påverkar en skola (se 6.6).

Erbjudandet bör ske som en följd av vårdnadshavares önskemål

Erbjudandet om utbildning i fritidshemmet är mot bakgrund av dagens regler styrt av vårdnadshavares eller elevens behov. När ett allmänt fritidshem för 6–9-åringar införs behöver dessa regler ändras – eftersom det redan anses finnas ett behov av fritidshem för alla elever. Utredningen föreslår att reglerna om behov tas bort och att reglerna om erbjudande i stället regleras i hemkommunens ansvar för utbildning i fritidshem. Den ändrade bestämmelsen kommer ha en liknande konstruktion som för förskolan och innebär att hemkommunen ansvarar för att fritidshem erbjuds till alla elever vars vårdnadshavare önskar det. Hemkommunen får fullgöra sina skyldigheter genom att erbjuda eleven motsvarande utbildning i fritidshem med enskild huvudman. Hemkommunen ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever som går i en skola med enskild huvudman i de fall huvudmannen inte erbjuder sådan utbildning. Regleringen innebär därmed att hemkommunens skyldighet att avgöra behovet av fritidshem ersätts med vårdnadshavares önskemål om plats och kommunens erbjudande om plats (se 6.7).

Fler åtgärder för att öka deltagandet

Utredningens förslag i denna del handlar om att öka deltagandet bland de barn och elever som nu får rätt till det avgiftsfria allmänna fritidshemmet enligt förslagen ovan.

Utökad informationsskyldighet för kommunerna

Information till vårdnadshavare är en viktig del för att öka deltagandet i fritidshem. Utredningens förslag betyder att hemkommunen får en utökad informationsskyldighet. Denna innebär att hemkommunen behöver ta kontakt med vårdnadshavare till elever som ska erbjudas allmänt fritidshem och vars barn inte går i fritidshemmet och informera om fritidshemmets syfte och rätten till fritidshem. Den första kontakten ska tas inför höstterminen det år eleven fyller sex år. Kontakt ska sedan tas inför varje höst- och vårtermin om eleven inte går i fritidshemmet. Den sista kontakten ska tas inför vårterminen det år då barnet fyller 10 år.

Redan i dag har hemkommunen en allmän skyldighet att informera vårdnadshavare om utbildning bland annat i fritidshem. Den nya regleringen medför att kommuner utöver den redan befintliga regeln behöver informera om fritidshemmets syfte och arbeta för att förmedla förståelse för verksamhetens pedagogiska uppdrag och dess betydelse för elevens meningsfulla fritid, rekreation samt utveckling och lärande (se 7.2).

Skolskjuts bör utredas i särskild ordning

Utredningen bedömer att det i särskild ordning bör utredas om skolskjuts ska erbjudas även till och från fritidshemmet. I dagsläget skapar lagstiftningen om rätt till skolskjuts problem för många barn och familjer genom att den kan hindra dem att ta del av fritidshemmets utbildning (se 7.3).

Förslag för ökad kunskap om fritidshem och öppen fritidsverksamhet för 10–12-åringar

Utredningen föreslår att Statens skolinspektion ska ges i uppdrag att genomföra två tematiska kvalitetsgranskningar, av fritidshem för 10–12-åringar och av öppen fritidsverksamhet som får erbjudas i stället för fritidshem för denna åldersgrupp. (Se 7.5).

10–12-åringar bör i relevanta delar ses som en del av ungdomspolitiken

Barn i åldersgruppen 10–12 år deltar inte i någon större omfattning vare sig i fritidshem eller öppen fritidsverksamhet. Kunskap på nationell nivå kring åldersgruppens behov av fritidsverksamhet utanför skoltid saknas. 10–12-åringar omfattas på grund av sin ålder inte av ungdomspolitiken. Utredningens bild är därför att det finns ett glapp mellan politikområden som den nationella nivån kan behöva hantera, eftersom insatser och åtgärder annars riskeras att sättas in sent. Utöver utredningens förslag som omfattar mellanstadieeleverna, det vill säga bestämmelsen om levnadsvillkor, så kan det vara så att åldersgruppen i högre utsträckning bör mötas upp av insatser inom olika sektorer,

såväl utbildnings- som kultur- och fritidssektorn. Utredningen bedömer därför att ett steg i form av en komplettering till ungdomspolitikerna, med fokus på 10–12-åringars levnadsvanor och fritid, är lämplig (se 7.6).

Fritidshem för 10–12-åringar och öppen fritidsverksamhet bör utredas i särskild ordning

Få 10–12-åringar deltar i fritidshemmet eller öppen fritidsverksamhet. Kunskap om varför deltagandet är lågt saknas och det finns få uppgifter om elevernas preferenser och behov när det kommer till hur verksamheten bäst bör utformas. Utredningen ser därför behov av ökad kunskapsinhämtning. Till viss del kan denna möjliggöras genom att Skolinspektionen får i uppdrag att genomföra kvalitetsgranskningar. Men eftersom ett större kunskapsunderlag om gruppen saknas menar utredningen att frågan om fritidshem och öppen fritidsverksamhet för elever mellan 10–12 år bör utredas i särskild ordning (se 7.7).

Lokaler och god miljö

Utredningens förslag handlar om hur en god miljö ska kunna erbjudas alla elever. Utredningen har i sin analys av tillgången på ändamålsenliga lokaler tagit hänsyn till att fritidshemmets lokaler inte helt går att särskilja från den obligatoriska skolans lokaler. Därtill har flera av de förslag som ges med koppling till kompetensförsörjning också bäring på en god miljö.

Införandet av ändamålsenliga lokaler i skollagen

Utredningen föreslår att det i skollagen ska införas att lokalerna ska vara ändamålsenliga. Vidare bör det i skollagen införas ett bemyndigande om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får utfärda föreskrifter om lokalers ändamålsenlighet. Utredningen anser sig förhindrad att lämna förslag som påverkar hela skolväsendet eftersom ett sådant förslag bör utredas i särskild ordning. Av denna anledning föreslås den nya bestämmelsen endast påverka fritidshemmet genom att den läggs i 14 kap i skollagen (se 8.4).

Instruktionen för Skolinspektionen ändras

Utredningen föreslår en förordningsändring som innebär att instruktionen för Statens skolinspektion ändras så att den löpande tillsynen av fritidshem, utöver huvudmannanivån, även ska utövas på skolnivå (se 8.5).

Skolverket ska ta fram stödmaterial för ändamålsenlig lokalanvändning och systematiskt kvalitetsarbete

Enligt utredningens förslag ska Statens skolverk ges i uppdrag att ta fram stödmaterial som kan ge såväl stöd som inspiration i arbetet med att ge elever en god miljö i fritidshemmet. Materialet ska ge huvudmän och rektorer stöd i hur de kan skapa förutsättningar för ändamålsenlig lokalanvändning, anpassad efter både den obligatoriska skolans och fritidshemmets uppdrag och behov. Stödmaterialen ska innehålla ett tillgänglighetsperspektiv, där både inom- och utomhusmiljön åskådliggörs (se 8.6).

Utredningen föreslår även att Skolverket ska ta fram stödmaterial för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet i fritidshem. Arbetet bör även ta hänsyn till det uppdrag som skolmyndigheterna gemensamt fått under våren 2020 att utreda och lämna förslag på delmål och indikatorer för uppföljning och analys av skolhuvudmännens verksamhet och resultaten av denna verksamhet. Möjligheten att följa upp, analysera och utvärdera en ändamålsenlig användning av lokaler ska särskilt övervägas i det arbetet (se 8.7).

Ändring av förordningen om statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan

Inrättandet av statsbidraget, även benämnt förskolebidraget, har inneburit att de medel som tidigare betalades ut till fritidshemmet genom statsbidrag (2001:161) även kallat maxtaxa-plus-bidraget, inte längre kommer fritidshemmet till del. Utredningen föreslår därför att förordningen om kvalitetshöjande åtgärder i förskolan ska ändras så att fritidshemmet omfattas av det nya bidraget (se 8.8).

Elevhälsans roll i fritidshemmet bör utredas

Utredningen gör bedömningen att elevhälsans roll i fritidshemmet bör utredas i särskild ordning. Då det är samma elever i fritidshemmet som också finns i skolan är många av de frågor som rör elevernas lärande, utveckling och hälsa gem samma för de båda verksamheterna. Det är problematiskt att fritidshemmet inte alltid ingår i skolans systematiska kvalitetsarbete och att kvaliteten i verksamheten inte alltid följs upp. Styrdokumenten och de ändringar som gäller elevhälsan och som träder i kraft i juli 2023 riskerar vara otydliga med avseende på om fritidshemmet inkluderas i elevhälsans arbete eller ej (se 8.9).

Kompetensförsörjning för ett attraktivt fritidshem

Kvalitet i all undervisning i skolväsendet är beroende av att den utifrån tillgängliga resurser leds av behöriga och legitimerade lärare. I fritidshemmet är kvaliteten även beroende av annan utbildad personal, till exempel fritidsledare och barnskötare. Utredningen ger förslag och gör bedömningar som är nödvändiga för att säkerställa kompetensförsörjningen utifrån utredningens analys.

Ändringar i skollagen avseende annan personal

Utredningen föreslår att det ska preciseras vad annan personal har för syfte i fritidshemmets undervisning. Det betyder att det i skollagen ska stadgas att annan personal kan medverka i undervisningen i förskolan och i fritidshemmet till att främja barns och elevers utveckling och lärande (se 9.5).

Roller och ansvar ska tydligare skrivas fram i läroplanens del 4 och del 1 och 2 bör ses över

Utredningen föreslår att Skolverket ska tydliggöra del 4 i grundskolans och motsvarande skolformers läroplaner så att det i likhet med förskolans läroplan tydligt framgår vad lärarens ansvar och arbetslagets gemensamma ansvar är. Sådana förtydliganden har tidigare gjorts i förskolans läroplan (se 9.6.1).

I nu gällande läroplan finns också vissa oklarheter om när läroplansskrivningar omfattar fritidshemmet eller inte. Även begreppet lärare används i läroplanens del 1 och 2 på sätt som riskerar att skapa oklarheter. Utredningens bedömning är att läroplanen för grundskolan, förskoleklassen samt fritidshemmet del 1 och 2 bör ses över. Detta gäller även för de motsvarande obligatoriska skolformerna. Det bör mer tydligt framgå att med lärare avses också lärare i fritidshem och med skola avses skola och fritidshem (se 9.6.2).

Utbildning på avancerad nivå ska ges och nationell forskarskola ska inrättas

Det råder brist på personal med kompetens att undervisa på grundlärarutbildningen med inriktning mot arbete i fritidshem. Möjligheterna till rekrytering av lärare och examinatorer behöver stärkas på lärosätena och vägen till forskarutbildningen behöver vara mer tillgänglig och självklar för grundlärare i fritidshem som är intresserade och lämpade. Utredningen föreslår därför att två eller fler lärosäten ska ges i uppdrag att planera och utveckla en utbildning på avancerad nivå för lärare i fritidshem. Utbildningen ska ges inom ramen för en magister- och masterexamen (se 9.7).

Utredningen föreslår också att en nationell forskarskola med relevans för fritidshemmets syfte ska inrättas. Medel föreslås tilldelas Vetenskapsrådet för utlysning. (se 9.8).

Skolverket ska se över barn- och fritidsprogrammet för tydligare yrkesutgång

Utredningen föreslår att Skolverket ska se över barn- och fritidsprogrammet så att arbetet i fritidshem och öppen fritidsverksamhet blir en tydligare yrkesutgång för elever på programmet. Översynen bör även inkludera relevant eftergymnasial utbildning. Utredningen menar att en tydligare yrkesutgång mot arbete på fritidshem eller öppen fritidsverksamhet kan göra att fler söker utbildningen och fler elever får möjlighet till arbetsförlagt lärande i dessa verksamheter (se 9.9).

Uppföljning och utvärdering av reformen

Utredningens huvudförslag består i stora drag av införandet av avgiftsfritt allmänt fritidshem för 6–9-åringar, införandet av en stärkt informationsskyldighet. Därtill föreslås ändringar av skollagen och vissa förordningar som är tänkta att understödja reformens genomförande samt bidra till att kvaliteten i fritidshemmet bibehålls och utvecklas. Utredningen föreslår att Skolverket ska följa upp och utvärdera reformen som helhet, avseende till exempel konsekvenser av erbjudandet och hur verksamhetens förutsättningar och kvalitet påverkats (se kapitel 10).

Ikraftträdande

Utredningens förslag innebär ändringar i skollagen (2010:800) och vissa förordningar. De förslag som lämnas i betänkandet är viktiga för att fler barn och elever ska gynnas av de positiva effekter som fritidshemmet kan ha, oberoende av deras bakgrund och andra socioekonomiska faktorer. Utredning anser därför att lagändringarna vad gäller det allmänna fritidshemmet ska träda i kraft så snart som möjligt.

Ändringarna i skollagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. Hemkommunernas informationsskyldighet ska dock träda i kraft den 1 januari 2025. Bestämmelserna ska tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2025. Förordningsändringen i skolförordningen (2011:185) ska träda i kraft den 1 juli 2025. Ändringen i förordning om instruktion för Statens skolinspektion (2011:556) den 1 januari 2024 och ändringarna i förordning om statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan (2021:848) ska träda i kraft den 1 juli 2024 (se kapitel 11).

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att rubriken närmast före 14 kap. 5 § utgår,

dels att 2 kap. 15 §, 14 kap. 3–6 §§ och 14 kap. 8 och 9 §§ och 14 kap. 11 och 12 §§ och 14 kap. 19 § och rubrikerna närmast före 14 kap. 3 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer 14 kap. 4 a § och 11 a § och en ny rubrik närmast före 14 kap. 11 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

15 §¹

En legitimerad lärare eller förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver.

Detsamma gäller en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som bedriver undervisning i fall som avses i 17 § och 18 § andra stycket 1–3.

Annan personal kan i undervisningen i förskolan och fritidshemmet medverka till att främja barns och elevers utveckling och lärande.

---

¹ Senaste lydelse (2013:823).

14 kap.

Erbjudande av utbildningErbjudande av fritidshem3 §²

Varje kommun ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever i kommunens förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Staten ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever i specialskola och sameskola.

Hemkommunen ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever som går i en fristående skola i de fall huvudmannen inte erbjuder sådan utbildning.

Fritidshem ska erbjudas i den omfattning som framgår av 4–7 §§.

4 §³

Utbildning i fritidshem ska erbjudas så snart det framkommit att eleven har behov av en sådan plats.

Elever i de skolformer som anges i 3 § ska till och med vårterminen det år eleverna fyller nio år erbjudas utbildning i fritidshem under minst 490 timmar om året.

Från och med höstterminen eleven fyller nio år till och med vårterminen eleven fyller 10 år ska utbildning i fritidshem erbjudas under minst 295 timmar om året.

4 a §

En elev ska erbjudas utbildning i fritidshem utöver den tid som anges i 4 § i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

² Senaste lydelse (2010:800).

³ Senaste lydelse (2010:800).

5 §⁴

En elev i någon av de skolformer som anges i 3 § ska erbjudas utbildning i fritidshemmet i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

Från höstterminen det år eleven fyller 10 år ska utbildning i fritidshem erbjudas i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

6 §⁵

Elever ska även i andra fall än som avses i 5 § erbjudas utbildning i fritidshem, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av sådan utbildning.

Elever ska även i andra fall än som avses i 4–5 §§ erbjudas fritidshem, om de *på grund av sina levnadsvillkor*, fysiska, psykiska, eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av sådan utbildning.

8 §⁶

Fritidshem ska erbjudas eleverna den del av dagen då eleverna inte går i någon av de skolformer som anges i 3 § och under lov. Fritidshem behöver inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger.

Fritidshem som erbjuds elever enligt 4 § första eller andra stycket omfattar minst 490 eller 295 timmar av ett läsår inklusive lov och studiedagar.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om fördelning av timmarna under läsåret.

---

⁴ Senaste lydelse (2010:800).

⁵ Senaste lydelse (2010:800).

⁶ Senaste lydelse (2010:800).

Elevgrupperna och miljönElevgrupperna, miljön
och ändamålsenliga lokaler9 §⁷

Huvudmannen ska se till att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att eleverna även i övrigt erbjuds en god miljö.

Huvudmannen ska se till att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att eleverna även i övrigt erbjuds en god miljö. *Lokalerna ska vara ändamålsenliga.*

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om lokalernas ändamålsenlighet.

11 §⁸

Hemkommunen *svarar* för att en elev som ska erbjudas fritidshem enligt bestämmelserna i detta kapitel och går i en sådan särskild utbildningsform som avses i 24 kap. erbjuds fritidshem. I dessa fall ska bestämmelserna i 4–10 §§ tillämpas.

Hemkommunen *ansvarar* för att *utbildning i fritidshem kommer till stånd för alla elever för vilka kommunen ska erbjuda fritidshem och vars vårdnadshavare önskar det.*

Hemkommunen får fullgöra sina skyldigheter genom att erbjuda eleven motsvarande utbildning i fritidshem med enskild huvudman. Hemkommunen ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever som går i en skola med enskild huvudman i de fall huvudmannen inte erbjuder sådan utbildning.

Hemkommunen *ansvarar* för att en elev som ska erbjudas fritidshem enligt bestämmelserna i detta kapitel och går i en sådan

---

⁷ Senaste lydelse (2010:800).

⁸ Senaste lydelse (2010:800).

särskild utbildningsform som avses i 24 kap. erbjuds fritidshem. I dessa fall ska bestämmelserna i 4–10 §§ tillämpas.

Hemkommunens informations-
skyldighet om fritidshem

11 a §

Hemkommunen ska genom en utökad informationsskyldighet ta kontakt med vårdnadshavare till elever som ska erbjudas fritidshem enligt 4 §, men inte har en placering i fritidshem, och informera om fritidshemmets syfte och rätten till fritidshem.

Den första kontakten ska tas inför höstterminen det år eleven fyller sex år. Kontakt ska sedan tas inför varje höst- och vårtermin om eleven inte går i fritidshemmet. Den sista kontakten ska tas inför vårterminen det år då eleven fyller 10 år.

12 §⁹

En kommun får ta ut avgift för utbildning i fritidshem som den anordnar.

Avgifterna ska vara skäliga.

En kommun får ta ut avgift för utbildning i fritidshem som den anordnar. Avgiften ska vara skälig.

Från och med höstterminen det år då eleven fyller sex år till vårterminen det år eleven fyller nio år får avgiften bara avse den del av verksamheten som överstiger 490 timmar om året. Från och med höstterminen det år eleven

⁹ Senaste lydelse (2010:800).

fyller nio år till och med vårterminen det år eleven fyller 10 år får avgiften bara avse den del av verksamheten som överstiger 295 timmar om året.

19 §¹⁰

Avgifter som en enskild huvudman för ett fritidshem tar ut får inte vara oskäligt höga.

Från och med höstterminen det år då eleven fyller sex år till vårterminen det år eleven fyller nio år får avgiften bara avse den del av verksamheten som överstiger 490 timmar om året. Från och med höstterminen det år eleven fyller nio år till och med vårterminen det år eleven fyller 10 år får avgiften bara avse den del av verksamheten som överstiger 295 timmar om året.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
  2. Lagen ska tillämpas första gången på utbildning som startar höstterminen 2025.

---

¹⁰ Senaste lydelse (2010:800).

1.2 Förslag till förordning om ändring i skolförordning (2011:185)

Härigenom föreskrivs i fråga om skolförordning (2011:185) att det i förordningen ska införas en ny paragraf, 13 kap. 2 § och närmast före paragrafen en ny rubrik av följande lydelse.

13 kap.

Tidsomfattning av fritidshem

2 §

Fritidshem enligt 14 kap. 4 § första stycket skollagen ska fördelas så att 390 timmar fördelas under 195 dagar. 100 timmar ska huvudsakligen fördelas under loven.

Fritidshem enligt 14 kap. 4 § andra stycket skollagen ska fördelas så att 195 timmar fördelas under 195 dagar. 100 timmar ska huvudsakligen fördelas under loven.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2025.
  2. Förordningen ska tillämpas för första gången på utbildning som startar höstterminen 2025.

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordning (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion

Härigenom föreskrivs i fråga om förordning (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion att 2 § ändras och ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

I 26 kap. skollagen (2010:800) finns bestämmelser om myndighetens ansvar för tillsyn föreskrifter eller särskilda beslut och kvalitetsgranskning. Myndigheten har även tillsyn över vissa andra utbildningar och verksamheter i den omfattning som följer av.

Kvalitetsgranskningen och den tillsyn som utövas löpande ska genomföras med utgångspunkt dels i en behovsanalys, dels i att de ska omfatta sådana aspekter som kräver en kvalitativ bedömning av undervisningen och verksamheten.

Den löpande tillsynen över förskola, *fritidshem* och annan pedagogisk verksamhet ska i huvudsak utövas på huvudmannanivå. Den löpande tillsynen över övrig barn- och ungdomsutbildning samt vuxenutbildning ska utövas på huvudmannanivå och skolnivå.

Den löpande tillsynen över förskola och annan pedagogisk verksamhet ska i huvudsak utövas på huvudmannanivå. Den löpande tillsynen över övrig barn- och ungdomsutbildning samt vuxenutbildning ska utövas på huvudmannanivå och skolnivå.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2024.

---

¹ Senaste lydelse (2021:1272).

1.4 Förslag till förordning om ändring i förordning (2021:848) om kvalitetshöjande åtgärder i förskolan

Härigenom föreskrivs i fråga om förordning (2021:848) om kvalitetshöjande åtgärder i förskolan att rubriken till förordningen (2021:848) ändras till förordning om kvalitetshöjande åtgärder i förskolan och fritidshemmet samt att 3 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Statsbidrag lämnas till kommuner för insatser som syftar till kvalitetshöjande åtgärder i förskolan. Bidraget får användas för kostnader för

1. att sträva efter att barngrupperna har en storlek som överensstämmer med Statens skolverks riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan,
2. att bibehålla eller rekrytera personal i förskolan, och
3. kompetensutveckling för förskollärare och annan personal som arbetar i barngrupper i förskolan.

Statsbidrag lämnas till kommuner för insatser som syftar till kvalitetshöjande åtgärder i förskolan *och fritidshemmet*. Bidraget får *i förskolan* användas för kostnader för

- Bidraget får i fritidshemmet användas för kostnader för*
- 1. att bibehålla eller rekrytera personal i fritidshemmet,*
  - 2. kompetensutveckling för lärare i fritidshem och annan personal som arbetar i elevgrupper i fritidshemmet, och*

¹ Senaste lydelse (2022:224).

3. bibehålla och utveckla en god miljö samt en ändamålsenlig användning av lokaler i fritidshemmet.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2024.
  2. Bidrag från förordningen lämnas från den 1 juli 2024.